



## Bemutakozás

Hírlevelünk - a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal [Miskolci Irodájának](#) munkatársai és a Herman Ottó Tudományos Egyesület tagjai szerkesztésében - Észak-Magyarország megyei műemléki- és kulturális eseményeinek bemutatására törekszik. Rövid információkat, híreket közlünk régiókról és mindarról, ami az Önök érdeklődésére számot tarthat. Megjelenése minden hónap második felében várható.

Természetesen kérdéseiket, témafelvetéseiket örömmel várjuk az alábbi e-mail címekre:

[h.o.t.e.@freemail.hu](mailto:h.o.t.e.@freemail.hu)

[hil.di@freemail.hu](mailto:hil.di@freemail.hu) (Hajdú Ildikó)

Ugyanezen címeken Ön és ismerősei bármikor fel- vagy bánatunkra akár le is jelentkezhetnek hírlevelünkről. Megrendelése ingyenes, kérjük adja tovább hírét ismerőseinek.

## Kellemes Karácsonyi Ünnepeket és Boldog Új Évet

*kívánunk minden kedves olvasónknak!*



### ***Kedves Olvasóink!***

A Herman Ottó Tudományos Egyesület a civil szervezetek szabályai szerint „felnőttkorba lépett”. Két teljes év működés után immár pártfogói segítségét kérhetjük mindazoknak, akik nyomon követve eddigi tevékenységünket szívesen biztosítanának minket támogatásukról és jó szándékukról személyi jövedelemadójuk 1%-ának az Egyesület számára való eljuttatásával.

Két legismertebb munkánk e Hírlevél és a „Műemléki beszélgetések” című rendezvénysorozat. Mind az elektronikus formában olvasható Észak-magyarországi Kulturális- és Műemléki Hírlevél, mind a Miskolci Herman Ottó Múzeumban havonta megrendezett Műemléki beszélgetések a 2007-ben a negyedik évébe lépett. Ezen hosszú idő bár korántsem volt mindig könnyű, lépéseinket a kezdetektől nyomon követő érdeklődők láthatták nemcsak szárnypróbálgatásainkat, hanem fokozatos fejlődésünket is, melynek eredménye az Önök által jelenleg olvasható hírlevél.

Azonban mint minden civil szervezetnek, Egyesületünknek is több lábon kell állnia a folyamatos működés érdekében, amelynek most léphettünk egy következő lépcsőfokára az 1%-os adófelajánlások segítségével. Ha Ön is szívesen csatlakozna támogatóink sorába, kérjük az alábbi adószámra juttassa el adományát, amelyet ezennel köszönünk mindenkinek és bízunk benne, hamarosan megismerhetik újabb érdekes ötleteinket.

**Adószámunk: 18445671-1-05**

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

## A TARTALOMBÓL...

### A HÓNAP MŰTÁRGYA

Gönci református templom orgonája  
(Hajdók Judit) 3

### AJÁNLJUK FIGYELMÉBE

Pituk József Viktórián kiállítását a hajdúnánási  
Helytörténeli Gyűjteményben (Darnócziné  
Bordás Andrea) 4

### HÍREK

Szablyár Péter Kós Károly-díjat kapott 6  
Megkezdődhet a mocsári ciprusok konzerválása 6  
Megnyílt a MUSTRA 2007 7  
Régiós átszervezés a KÖH-nél 8  
Balsorsú Műemlékek Bálja 2008 9  
Felhívás „Sötét idők lakói” című konferencián való  
részvételre 10

### AKTUÁLIS RENDEZVÉNYEK, KONFERENCIÁK

Műemléki beszélgetések (2008. január 17.) 10

### BESZÁMOLÓ

Egy nap alkotók és alkotások körében  
(Handó Péter) 11  
Évzáró a Herman Ottó Múzeumban  
(Gál-Mlakár Viktor) 12

### AKTUÁLIS PÁLYÁZATOK

UNESCO-emblémapályázat szellemi örökség  
témakörben 13  
„Az év múzeuma” pályázat 14  
Az Irodalmi Rádió 2007. évi pályázati felhívása 15

### IMPRESSZUM

15



## A HÓNAP MŰTÁRGYA

### GÖNC, REFORMÁTUS TEMPLOM – ORGONA



A 600 ülőhelyes gönci református templom II. József Türelmi Rendelete nyomán épült fel 1784-86 között barokk stílusban.

A Gönci Református Egyháztanács 1883-ban látta elérkezettnek az időt, hogy templomát egy díszes orgonával gazdagítsa. A szomszéd egyházaktól több orgonaépítő felől érdeklődtek, majd a budapesti illetőségű Országh Sándor „magyar királyi udvari” orgonaépítőt hívták meg a templom megszemlélésére. Országh a „legények karába” kívánta építeni az orgonát, mivel a templomnak azt a szakaszát találta jó hangvezetőnek. Szerződéskötés után az orgona hamarosan elkészült, az orgonaszentelésre október 19-én került sor, a gönci reformátusok vallásszabadságának 100 éves évfordulója ünnepélyén.

A fedett, flóderezett orgonaház homlokzatában az általánostól eltérően páros számú sípmező áll. A historikus szekrény síptükréit gazdagon aranyozott faragás díszíti. A játszóasztal az orgonaház előtt, közvetlenül a mellvéd mögött áll.

Az orgona egymanuálos, 12 regiszteres, 9 regiszter a manuálon szól, három a pedálban. Gépezete mechanikus billentyű- és regisztertraktúrájú, mindkét szelládája csúszkaláda. A diszpozíciója a korabeli Presbiteri jegyzőkönyv szerint: Principal 8', Octáv 4', Super octav 2', Quinta 2 2/3', Mixtura 1 1/2' (három soros), Bordon flötte 8', Coppel major 8', Fuvola minor 4', Salicional 8', Subbass 16', Octavbass 8', Violin cello 4'. A csontborítású manuál-billentyűzet 54 hangos (C-f<sup>3</sup>), a pedálműve azonban ismétlő, vagyis a 18 billentyűn (C-f<sup>1</sup>) csak a nagyoktáv 12 sípja hangzik.



Mechanika-részlet az orgonaház aljában

Az orgona összes fémsípja ónból készült, a nagyobbak rollnis hangkivágással, a kisebbek méretre vágva. Hangnevéket bekarcolással jelölte a mester. A manuálláda síprendezése: piramis alakú, C-Cs elosztásban. Valamennyi sípsort két csúszka lát el levegővel. A szerkezet részei, a traktúrák, a húzószálak, a regiszterrudazat, a velatúrák fából készültek. Érdekessége az orgonának a szelepes kopula-megoldás, azaz a pedáltraktúra két velatúra-tábla felé vezet, a pedál-szelládához, illetve a manuálláda hátsó szakaszához, ahol az alsó 18 hang kettős szelepszekrénye a kopulázást teszi lehetővé. Az orgonában a szélcatornában épített tremoló is működik. A dupla ráncú ún. francia fúvó az orgonaházon kívül külön ládában áll, oldalán taposóval. Az ékmerítő taposást a későbbiekben egy beépített fúvómotor váltotta ki.

Az orgona a megépítése óta jelentős beavatkozást, átépítést nem szenvedett el. Az eredeti állapotúnak mondható, kiváló minőségben és kiváló anyagokból megépült orgonát a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának pályázati támogatásával 2003-ban restauráltatta a Gönci Református Egyházközség. A szakszerű restaurálást a Aquincum Orgonagyár végezte. A restaurálás során az I. világháborúban rekvirált ónsípokat újjólág ónból elkészítette a cég az Országh-sípok ötvözetei és a menzúrái elemzése alapján.

2003-ban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal az egyedi értékei alapján védetté nyilvánította az orgonát.

Hajdók Judit

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

## AJÁNLJUK FIGYELMÉBE...

2008. április végéig tekinthető meg Hajdúnánáson a Helytörténeti Gyűjteményben Pituk József Viktórián művész alkotásaiból válogatott kiállítás, amely decemberben került a Gyűjtemény tulajdonába. Ezen alkalomból munkásságáról egy rövid ismertetőt közlünk, mindenkit ösztönözve képeinek megtekintésére.

### PITUK JÓZSEF VIKTÓRIÁN

(1906-1991)

festő, grafikus



*„Kora gyermek-és ifjúkorom óta a művészet fároszát választottam vezérlő lámpásul az élet-bozótban. Életem folyamán hű maradtam elvemhez. Meghatározó élmény volt a természet szépségében való elmerülés, az általa nyújtott gyönyörűség mézét nem szűnök meg szívogatni, csillapítva vele szomjú lelkemet. Kora ifjúságomtól megbűvöltem álltam és állok a művészet nagyjainak alkotásai előtt, s ennek a szépségnek az árama inspirált szüntelenül az alkotásra és munkára.”*

Selmecebányán született. Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár növendékeként végezte 1928-32 között. A főiskola által kiírt pályázaton 1929-ben első díjat nyert. Néhány évre Bécsbe utazott, ott ismerkedett meg feleségével Hertha Ruzickával. 1943-ban a Budapest Székesfőváros által meghirdetett grafikai pályázaton is első.

Számára a képzőművészet határtalan egész volt, műfajhatárok nélküli egész.

Szülvárosa egy életre szóló természet-élményt nyújtott neki, ott mindenkor otthon érezte magát. A város kedvelt motívumai, színei az ő képein is jellegzetes varázzsal dominálnak. A természetelvű festészet útját járta, a természet kiegyensúlyozott viszonyának érzékletes ábrázolására törekedett. Ennek közvetítésére alkalmasak a szinte idilli hangulatú kompozíciói melyek a parasztemberek mindennapjairól, természetközeli életéről születtek.



Megalapozott, belső világképpel, belülről származó késztetéssel, „eleve átéléssel” merül el a természet – és emberábrázolásban. Legfontosabb feladatának tartotta, hogy az embert az univerzum részeként mutassa be, ezért szüntelenül kutatta az ennek kifejezéséhez kellő színbeli, alaki és kompozíciós lehetőségeket. Festészete a felbomló és szétszóródó fények érzéki hatására épül. A festészet a természettől kapott élmények feldolgozásának lehetősége, a grafika, a rajz pedig a gondolkodás, létezés nagy kérdéseire való válaszkeresés vizuális kísérlete. Ő mindkét ágazatban eredetinek minősülő szakember.

A kor nyomai mutatkoznak alkotásain, a kritikai hangvételi grafikai lapjain a háborús években, melyek később a 60-as évekre gunyoros-groteszk megfogalmazású rajzain is megjelennek. Az 50-es években a magyar történelmi régmúlt eseményei foglalkoztatták: a kurucok kora, a parasztfelkelések.

Az 1960-70-es években erősödik fel grafikai oldal, melyben egyedülálló rajzi felkészültséggel ki tudja aknázni a fekete – fehér feszültségét. Sokféle lehetőséget és módszert alkalmazott: kompozícióit írónnal, tussal, tusecsettel rajzolta. A papír, a tus, a toll alkalmas eszköz hogy elmondja amit a bőrén érez, amit lelkileg átél. Olyan egyetemes érvényű problémákat vet föl, amelyek a kor valóságában új tartalmat, új értelmet kapnak. Az élet fonáságai, visszasságai, ellentmondásai foglalkoztatják. Végtelenül ősi dolog: megidézni, ábrázolni az ártó szellemeket,

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

hogy távol tartsuk a rontást. Pituk József felidézi ezeket a szellemeket - hiszen még ismeri őket -, szemébe néz a színre lépő farizeusoknak, utat enged a lélek mélyéről feltörő keserű indulatoknak.

Görbe tükrének alanyai elállatiasodott, torz arcok, vigyorgó képmutatók. Groteszk, gunyoros, szatirikus rémálmokat vet papírra. Emellett grafikusként előszeretettel fordult a magyar és a világirodalom remekeihez is, kiváló rajztehetsége ilyen irodalmi gyöngyszemek illusztrálása közben bontakozott ki. Apokalipszis-sorozata erkölcsi intelem, lapjaival az ember javulására készlet. Jézus életét bemutató akvarelljeivel meggyőződését hirdeti.

A rajznak mindennemű megnyilatkozási formájában tökéletes felkészültséggel dolgozott. A Ludas Matyihoz, a Hány Jánoshoz készített rajzai ízes mesélőkedvről tanúskodnak és arról hogy a művész mennyire megérezte a népi irodalom humorát, báját, megértette lényegét. Rajzai által mindez még inkább kidomborodik. A világirodalom is inspirálta, több rajzciklussal is hódolt meghatározó műveknek (Homérosz, Dante, Cervantes). Az irodalmi anyag a grafikus művész fantáziájából fakadóan változik képpé. Az 1980-as évek közepéig a Divina Commediához 100 tusrajz született. És több jelenetet rézkarcon is megformált.

Bereczky Lóránd azt írta róla: „alkotói módszerében a képépítésben, színhasználatban saját kora modernségét megértve, abszolút naprakészen volt korszerű. A XX. századi magyar képzőművészet egyik legjelentősebb festője. Sokoldalú művészegyeniség”



Nevével, művészetével érdemtelenül ritkán találkozhatunk. Alakja nincs a köztudatban. Külföldön elismerés övezi, méltányolják rajztudását, értéklik kolorizmusát. Sikert sikerre halmoz. A külföldön aratott sikerek azonban nem helyettesítik mindent, nem kárpótolják az elmaradt hazaiakért, mivel a korabeli politika hazai kiállításait lehetetlenné tette. Azonban az egyházi megrendelések következtében a mindennapok tömegei láthatták az üvegablak-alkotásait.

Festőként és grafikusként is szuverén alkotó, de templomi üvegfestészetével kiemelt helyet foglal el a magyar művészettörténetben. Az üvegmozaik körvonalra épített zárt művészet, amely nagy összefogott formákat követel a festőtől, erősen kontúrokba foglalva, hogy ezzel a háttérből kivágja, elkülönítse alakjait. Vonzódik a monumentalitás iránt. A katolikus egyház megrendeléseire magasrendű művészi ízléssel és igénnyel készíti színes üvegablak-kompozícióit. A Szent István Bazilika Szent Jobbot őrző kápolnájának a háborúban elpusztult, hat színes ablakát is ő készíti újra el, mely hat Árpád-házi szentet jelenít meg. Művein a Szentírás szavai, jelenetei öltönek képi formát, szakralitásuk mégis az egyes emberhez szól. Magyarország számos templomában is fellelhetők az általa tervezett üvegablakok.

Üvegképeken kívül is festett vallási témájú képeket.

Festői eszköztára folyamatosan gazdagodott. Akár olajat, temperát vagy akvarellt, gouache-t használt, az 1960-as évektől művein egyre határozottabban érvényesült az impresszív hangulatok varázsa: a fényzönbe foglalt, a napi gondokat feledtető derű.

Ausztriában 1964-ben írta a következő sorokat:

*„A művészet olyan tájak felé mozdítja, galvanizálja lelkiünket, ahol sugárzó szépségnyalábok öntik nyakon, vagy rángatózások, hátborzongató villódzások pokoli kavalkádja vesz körül.”*

Az ismertető szövegét Benedek Katalin: Pituk József művészete c. könyvéből vettük.

Darnócziné Bordás Andrea

Hajdúnánási Helytörténeti Gyűjtemény



## HÍREK

### SZABLYÁR PÉTER KÓS KÁROLY-DÍJAT KAPOTT!



A 2007. évben kiadható Kós Károly-díjakra egyéni kategóriában 18, közösségi kategóriában nyolc javaslat érkezett be.

A beérkezett javaslatokat a Kós Károly Díj Bizottság november 14-én megtartott plenáris ülésén értékelte, amely alapján készített előterjesztést Bajnai Gordon önkormányzati és területfejlesztési miniszter hagyott jóvá.

Eszerint **Egyéni** kategóriában Kós Károly-díjban részesült többek között **Szablyár Péter Ferenc** geológus és kohómérnök, közösség- és művelődés-szervező. Rendkívül sokoldalú és aktív, szinte reneszánsz polihisztor egyéniség, aki a jósvafői tájház megalapításától és fenntartásától a helyi közösségi élet szervezésén át a széleskörű ismeretterjesztő

publicisztikáig mindenféle tevékenységet művel. E tevékenységeinek közös jellemzője az örökség megtartása, az összetartozás és a műveltség iránti igény ébrentartása.

(Forrás: [www.epiteszforum.hu](http://www.epiteszforum.hu))

*A Hírlevél valamennyi munkatársa és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nevében nagy örömmel gratulálunk Szablyár Péternek megérdemelt kitüntetéséhez, remélve, hogy továbbra is számíthatunk elhivatott értékőrzésére; Jósvafőn és másutt! A Szerk.*

### MEGKEZDŐDHET A MOCSÁRI CIPRUSOK KONZERVÁLÁSA



**Beemelték szerdán az első bükkábrányi mocsárciprust a miskolci Herman Ottó Múzeum mögött épült munkapavilonba, amelyben a csaknem nyolcmillió éves ősfák végleges konzerválását végzik majd.**

A miskolci múzeum udvarán őrzött négy famatuzsálem egyikét daruval emelték ki a szarkofágból, amely eddig az időjárási hatásoktól védte, és a munkapavilon tetején át helyezték be az épületbe.

A hatalmas fatörzs költöztetésére a hideg idő ellenére sokan voltak kíváncsiak. A famatuzsálem átemelését most is ugyanazok a szakemberek végezték, akik augusztusban segédkeztek a bükkábrányi lignitbányában talált fák mentésében.

Veres László, a miskolci Herman Ottó Múzeum igazgatója az MTI-nek elmondta: mind a négy mocsárciprus-törzs a helyére kerül majd, egyelőre azt a fát emelték be, amelyet a Magyar Természettudományi Múzeumnak szánnak.

Hozzátette: az ősfák végleges konzerválását a munkapavilonban végzik majd, ugyanis itt nem érhetik a leleteket külső hatások és lehetőség van a tudományos vizsgálatokra, mintavételekre is. Itt helyezik majd el azokat a tartósításhoz szükséges tartályokat, amelyek várhatóan januárban érkeznek meg. Ezekben a különleges hengerekben cukoroldatban konzerválják majd a mintegy öt méter magas és több tonnás törzseket.

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

A munkapavilonban elhelyezett első famatuzsálemet, amely Viola napjának tiszteletére mostantól ezt a női nevet viseli, a két ünnep között a nagyközönség is megtekintheti - jegyezte meg Veres László.

Azt is elmondta, hogy a munkapavilon szinte teljes egészében adományokból épült.

A különleges eseményen Schneider Márta, az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakállamtitkára megköszönte a bányatulajdonos Mátrai Erőmű Zrt. segítségét, amelyet a mocsári ciprusok megmentéséhez nyújtott, és miniszteri elismerő oklevelet adott át Mata Tibornak, a bánya igazgatójának.

(Forrás: [www.mti.hu](http://www.mti.hu))

## MEGNYÍLT A MUSTRA 2007!



December 14-én nyílt meg Budapesten az Örökség Galériában a **"Mustra 2007 - Válogatás az örökségvédelem 2007 évi eredményeiből"** című kiállítás.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal épületében (Budapest I. Táncsics M. utca 1.) megrendezett kiállítást Dr. Schneider Márta, az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára nyitotta meg. A kiállítás, szándékai szerint, válogatást kíván adni a hazai és határainkon túli magyar vonatkozású műemlékvédelem, régészet, műtárgyügyek jelentősebb eseményeiről, eredményeiről.

A bemutatott kutatások, ásatások sorában szép számmal találunk Észak-magyarországi helyszíneket: pl. a megújuló miskolci sétálóutca felújított homlokzatait, Regéc, Tokaj, Cserépvár ásatásait, a felsővadászi volt Rákóczi-kúria (most általános iskola) falkutatását, a Bányaterenye-maconkai kis középkori templom freskóinak kutatását-restaurálását, stb.

A kiállításon bemutatkoztak az örökségvédelmi hivatal társ-szervezetei, így pl. az idén átalakult Műemlékek Nemzeti Gondnoksága és a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság. Láthattunk néhányat az idén műtárgyként védetté nyilvánított értékek közül is.

A kiállítás fő szervezője Ghiczy Gabriella volt.

A tárlat 2007. december 14. és 2008. február 3. között látható az Örökség Galériában, naponta 09-17 óráig.

-k I-

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

## RÉGIÓS ÁTSZERVEZÉS A KÖH-NÉL!

Ez úton is szeretnénk tájékoztatni valamennyi érintettet, hogy a 308/2006 Kormányrendelet értelmében a KÖH területi irodáinak illetékessége megváltozik, illeszkedik Magyarország ún. "statisztikai tervezési régióinak" határaihoz.



Ennek megfelelően irodánk 2008. január 1-étől **KÖH Észak-magyarországi Iroda** néven, változatlanul miskolci székhellyel, B-A-Z, Heves és az "idecsatolt" Nógrád megye területén látja majd el az örökségvédelmi hatósági és szakhatósági feladatait.

Címeinkben, telefonszámainkban, elérhetőségeinkben változás nem történik: Postacímünk: 3530 Miskolc, Rákóczi utca 11., Tel: 46/508-927; 508-928; 501-290; Fax: 46/501-297; e-mail: miskolc/kukac/koh.hu web: [www.koh.hu](http://www.koh.hu) illetve [www.koh7.hermuz.hu](http://www.koh7.hermuz.hu)

Kérjük, hogy régi-új nógrádi ügyfeleink - a közeljövőben megnyitni tervezett salgótarjáni irodánk kialakításáig - fenti elérhetőségeinken keressenek bennünket. Munkatársainkkal mindent megteszünk, hogy az átszervezés és az új terület integrálása minél gyorsabban és minél szakszerűbben történhessen meg. Az év eleji átállással kapcsolatban esetleg felmerülő nehézségekért szíves megértésüket és elnézésüket kérjük.

*Paszternák István*

irodavezető

KÖH - egyelőre még - Miskolci Iroda

# *Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél*

2007. december

## **BALSORSÚ MŰEMLÉKEK BÁLJA 2008!**

Ezúton adjuk hírül, hogy a korábbi hagyomány felélesztéseként idén immár a hatodik alkalommal lezajlott, a

### **balsorsú műemlékek javára rendezett jótékonysági bál**

sikerén felbuzdulva a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal jövőre ismét várja az adakozni és bálozni szerető közönséget!

**A bál időpontja** 2008. február 2-a, szombat 19:00 órától hajnali 03:00 óráig,

**helyszíne** a Magyar Nemzeti Múzeum termei (Budapest, V. ker. Múzeum körút 14-16.).

A korábbi bálókhoz hasonlóan idén is az a tervünk, hogy amellet, hogy egy egész estés farsangi vígasságban mulassunk együtt - beszélgessünk, táncoljunk, kötetlenül találkozzunk -, közös összefogással vegyünk óvó szárnyaink alá egy balsorsú műemléket. A bál bevételét ennek felújítására fordítjuk.

Elsősorban olyan műemlék helyreállítására várunk javaslatot, amely a várható ötszázezer és egymillió forint bevételből, illetve az esetleges további, meglévő támogatási forrásokból reálisan helyreállítható egy éven belül. Ezen forrás nagyságrendje elsősorban kisebb restaurálási, illetve rész-helyreállítási munkákra, népi építészeti emlékek felújítására adhat módot.

A támogatandó munkákra vonatkozó pályázatokat - melynek tartalmaznia kell a műemlék rövid bemutatását, fotóit, az elvégezni tervezett munkát, az egyéb támogatások, források megnevezését - 2008. január 9-ig lehet benyújtani Okrutay Miklós igazgató-helyettesnél. (okrutay.miklos/kukac/koh.hu)

A pályázatokat az alulírott szervezőkből álló zsűri bírálja el. Az idén bevált megoldás szerint a zsűri több alkalmas helyszínt választ ki, a támogatásra legméltóbbat a báli közönség szavazza meg.

Ahhoz, hogy a bál eredményes legyen, és a pályázat nyertes műemléke ennek a nagyszerű eseménynek a nyomán megújulhasson, a szervezők mindannyiunk segítségére számítanak.

Hirdessük a bált a műemlékek iránt elkötelezett, és nem utolsó sorban táncos lábú ismerőseink körében, keressünk olyan támogatókat, akik akár tombolatárggyal, akár egy nagyobb összeggel is hozzá tudnának járulni a helyreállítás sikeréhez!

A bálra vonatkozó további részletes híradással később szolgálunk.

***Vidám estét és nagyon jó szórakozást kívánunk, szeretettel:***

*Völgyesi Krisztina - Dr. Bagdány Judit - Deli Sándor - Dr. Janotti Judit - Okrutay Miklós – Szatmáriné Mihucz Ildikó*

# *Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél*

2007. december

## FELHIVÁS

A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága nevében ezúton szeretném felhívni az Ön figyelmét, hogy

**2008. február 18-20. között**  
**„SÖTÉT IDŐK LAKÓI”**

címmel nemzetközi régészeti konferenciát szervezünk a debreceni Déri Múzeumban, amelyre Önt is szeretettel várjuk.

**Konferencia témája:** 6-11. századi temetők a Kárpát-medencében és környékén.

Amennyiben a konferencián Ön előadást tartana, akkor az előadásra a jelentkezési határidő: 2008. január 11. Mivel az előadások anyagaiból szeretnénk összeállítani egy rövid tájékoztatót, ezért mindegyik jelentkezett előadótól kérünk egy féloldalas tartalmi kivonatot, amelynek a megküldési határideje: 2008. január 25.

Kérem, hogy ezt e-mail-ben szíveskedjen elküldeni az alábbi címek valamelyikére: [deri@derimuz.hu](mailto:deri@derimuz.hu), [szilagyi.krisztian@gmail.com](mailto:szilagyi.krisztian@gmail.com)

Amennyiben a konferencián Ön résztvevőként szeretne megjelenni, akkor ebben az esetben a jelentkezési határidő: 2008. február 8.

A regisztrációs lapok letölthetők magyar, illetve angol nyelven a <http://www.derimuz.hu/deri/tudmunk.html> oldalon megjelenő flash-en, illetve az aktuális híreink címszó alatt.

Akár előadóként, akár résztvevőként kérem, hogy a mellékelt regisztrációs lapon tüntesse fel, hogy a régészeti konferencia ideje alatt, mely szolgáltatást kívánja igénybe venni, valamint, hogy erről óhajt-e számlát kérni.

Közreműködését előre is köszönöm!

Tisztelettel,

*Szilágyi Krisztián Antal*  
régész - muzeológus  
(Déri Múzeum, Debrecen)

---

## **AKTUÁLIS RENDEZVÉNYEK, KONFERENCIÁK**

### **MŰEMLEKI BESZÉLGETÉSEK**

Továbbra is várjuk a műemlékek és kulturális értékeink iránt érdeklődőket Műemléki beszélgetések keretei között 2008. évtől kezdődően is, ezentúl új időpontban, minden hónap harmadik csütörtökjén. Immár negyedik évadunkat formabontó előadással kezdjük:

**Pál Viktor**

### **A SAJÓVÖLGY KÖRNYEZETTÖRTÉNETE A SZOCIALIZMUSBAN**

**Időpont:** 2008. január 17. (csütörtök) 16.00

**Helyszín:** a Herman Ottó Múzeum központi épületének kávézója  
(Miskolc, Görgey u. 28.)

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

## BESZÁMOLÓ

### EGY NAP ALKOTÓK ÉS ALKOTÁSOK KÖRÉBEN

Számtalanszor feltettem magamnak a kérdést: hol húzható meg a művészet határa? Ennek megválaszolása különösen akkor válik izgalmassá, ha tudjuk, számtalan olyan nép él, amely nem rendelkezik művészet-fogalommal. Az alkotó kifejezés már lényegesen elterjedtebb, s csak kevés kultúrkörben szinonimája a művésznek. Bár ebben a kevesek közé tartozunk, az Alkotók Nógrád Megyei Szövetsége által első ízben megrendezett Alkotók Napja salgótarjáni megvalósulásánál helyesebb, ha az alkotót a létrehozó értelmében fogjuk fel. Javaslom ezt annak tudatában, hogy ezzel egyesekben némi leminősítést generálok, ami távol áll a szándékomtól, hiszen egy szívet, lelket és műértő füleket gyönyörködtető napra került sor 2007. december 15-én a salgótarjáni Café Frei Kávéházban.

A dolgok nem előzmény nélküliek. A pásztói Athéné Alkotók Köre kezdeményezésére, több hónapos egyeztetés után, 2007. március 1-én létrejött az ANMSz, a Bátonyterenyei Írók Köre pedig augusztus 13–18-a között megvalósította az első Szorospataki Írótábort. Az előbbivel a szervezeti keret teremtődött meg, az utóbbi a kommunikáció szükségességére hívta fel a figyelmet, és az egymásról való tudás hiányára. Ebből következően bontottuk december 15-ei rendezvényünket két markánsan elkülönülő részre: egy szakmai problémákat boncolóra és egy alkotói megmutatkozásra.

Mintegy ötven fő jelenlétével indult a program. S úttörő kezdeményezésről lévén szó, Becsó Zsolt, Nógrád megye közgyűlésének elnöke nyitotta meg a napot, többek közt azt javasolva, a legközelebbi hasonló összejövetelre már lényegesen nagyobb nyilvánosság előtt kerüljön sor jó időben, sör- és könyvsátorral kiegészítve. Ehhez anyagi támogatást is ígért. Őt dr. Székyné Sztrémi Melinda, Salgótarján Megyei Jogú Város polgármester asszonya követte. Beszédében kiemelte a művészet, az alkotás fontosságát, a megyeszékhely ez irányú fogékonyságát és befogadóképességét. A protokolláris részt Zsiga Lajos, az ANMSz elnökének programadó szavai zárták. Mondandója lényege volt: mindenkinek joga van arra, hogy megmutassa mire képes, s majd a befogadó eldönti, ebből mi az érték, vagyis engedjük megnyilvánulni az eddig valamiért elnyomott alkotókat is.

A 11.00 órakor kezdődő fórum mondhatnánk rosszul indult, hiszen a Palócföld folyóirat első 50 évének áttekintését vállaló személy nem érkezett meg, így – mint egy száz méter alá merészkedő könnyűbúvárnak – nekem kellett elmerülnöm a Palócföld múltjába, amit a negyven évnyi újságírói múlttal rendelkező Csongrády Béla egészített ki a pódiumon kívülről. Ferenczy Kristóf a legjelentősebb palóc képzőművészeket vette számba, Orosz Tiborné pedig általánosságban beszélt Nógrád megye irodalmáról és felkérte a teremben helyet foglaló Karaffa Gyulát, mutassa be a Börzsönyi Helikon nevű internetes folyóiratot. Ezzel gyakorlatilag az eredeti terv gellert kapott, s az ebéd utánra tervezettbe csúsztunk: Karaffa beszélt arról, megérne egyszer egy próbát – akár a Palócföld esetében is –, hogy csak nógrádi alkotókat közöl. Szava némi olaj volt a tűzre, jó értelemben vetett



lángot a szó, kialakult egy diskurzus, amit a közel egy órája hűlőben lévő ebéd miatt be kellett rekeszteni, asztaltársaságokba visszaszorítani. A tele gyomor alig ültette le a délutáni fórum-szakasz idejére az együtt gondolkodást, a vitát. Rövid bevezető után, az egyes alkotókörök vezetőinek megszólaltatása előtt Homoga József, a salgótarjáni Fotóklub vezetője adott hangot a fotósok kirekesztődésének a Palócföld lapjairól, ami lehetőséget teremtett arra, hogy az irodalom és a képzőművészet képviselői szót ejtsenek a saját lehetőségeikről, a vidéken élés „hátrányairól”. Kritikus – de nem sértő – hangvittel telte meg a terem, így az kapott szót, aki kért – beleértve a pódiumon ülőket is. Mutogattak is három óra közelében, le kell zárni a vitát, mert indul a nap második szakasza.

# *Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél*

2007. december

15.00 órakor egy rövid fölvezetőt követően egy-egy kör egy-egy alkotójától hangzott el egy kis ízelítő. Legnagyobb sikert a Szájbely Zsolt tolmácsolta Szávai Attila írás aratott, amelyben egy kidobólegény monologizált. A posztmodern szófordulatokban rejlő humor fárasztotta a közönség pofacsontját, fülig húzta a szájakat. Bardócz L. Csaba gitár- és nyelvi játéka a dallammal, szöveggel különleges összművészeti élményt jelentett. A Pásztórról érkező Athéné AK és a Bátorterenyei ÍK írói egy-egy művel színesítették a napot, aztán Majnik László röpített vissza énekével és gitárjátékával a '60-as évekbe. Beatles-, Bob Dylan-interpretációitól torkomban dobogott a szívem. Lehet így játszani a hanggal, a hangerővel? Honnan tudja ezt ez az ember itt, a nógrádi végeken? És mit lehet megmutatni 10 perc alatt? Barátja fülembe súgta: hallanád egy fél óra után, amikor már belemelegedett. Egy rövid, hűsítő szünetet követően a sci-fi írókat tömörítő salgótarjáni Avana Egyesület mutatkozott be, amely az országos Hungarocon találkozók rendezője. A róluk szóló, képekkel illusztrált ismertető után a Szigethalmi Írók Köre töltötte meg a termet tartalommal. Kiemelkedőnek tekinthető a Nógrádból elszármazott Balázs Sándor költészete, nyelvi árnyaltsága. Majd ismét Majnik László káprázatos játékában részesültünk, s közkérésre egy magyar szövegű saját szerzeményt is előadott. A nap ezen szakaszában kiemelkedő irodalmi élménnyel ajándékozott meg a rétsági Spangár András Irodalmi Kör. Friss, korszerű hangjuk és a hozzá társuló művészet iránti alázatuk példaértékűnek tekinthető. Az pedig, hogy alkotóik kilenc kötettel járultak hozzá idén Nógrád megye irodalmi palettájának színesítéséhez, egyedülálló teljesítmény (legalábbis Nógrádban). A 2008-ban 20 éves múlttal rendelkező salgótarjáni Balassi Bálint Asztaltársaságot vezetője, Orbán György János mutatta be – a nap előrehaladta miatt – röviden. Két – a Palócföld Könyvek sorozatban megjelent – elsőkötetes szerző, Kupcsulik Ágnes és Zsibói Gergely karácsonyi verse, illetve novellája zárta a program irodalmi részét, aztán Rozgonyi Attila éneke és gitárjátéka koronázta meg a napot. A rendezvény fél tízes befejezése után – a szinte megszakítások nélkül, majdnem 12 órán keresztül tartó alkotásokra szánt időt követően – lassan oszlott a „közönség”. A legszívósabbakkal pedig Rozgonyi Attila alakított alkalmi kórust/zenekart. 22.30 órás távozásomkor még magasba szállt daluk a Palóc Olympos, a Karancs-hegy felé, az istenek és talán a múzsák gyönyörűségére.

*Handó Péter*

---

## **ÉVZÁRÓ A HERMAN OTTÓ MÚZEUMBAN**

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeum Igazgatósága idén december 17-én rendezte meg az évet lezáró **Múzeumi Nap** rendezvényét. Első alkalommal 1991-ben vetődött fel a gondolat a Múzeum akkori vezetésében, hogy a névadó Herman Ottó halálának (december 28.) hónapjában egy zártkörű megemlékezést tartsanak a közintézmény dolgozóinak részvételével. Ezen alkalom az évek során egy bensőséges ünnepi rendezvénné formálódott, mely szakmai előadások mellett a munkatársak elismerésének fórumaként is szolgál.

A Múzeumi Nap alkalmával két elismerést ad át az intézmény dolgozóiból álló kuratórium. A Herman Ottó plakettet egy, a megyében elismerten tevékenykedő, külső múzeumi munkatárs vagy támogató, míg a Pro Museo elismerést a megyei múzeumi szervezet egy kiemelkedő munkatársa veheti át.

Az idei évben a Herman Ottó plakettet a megyénkben végzett régészeti tevékenységéért és a Bodroghöz kulturális életében játszott vezető szerepéért **dr. Dankó Katalin**, a Magyar Nemzeti Múzeum Sárospataki Rákóczi Múzeumának igazgatónője vehette át.

A Pro Museo díjra pedig két munkatársunkat is érdemesnek tartotta a kuratórium, így 2007-ben **Goda Gertrud** művészettörténész, illetve **Phd. Koós Judit** régész részesülhetett az elismerésben.

A díjak átadását egy rövid tudományos ülészak követte, melyen Veres János régész és Bánfalvy Ferenc faszakrestaurátor a 2007 júliusában előkerült bükkábrányi mocsári ciprusok feltárásáról, kiemeléséről és a konzerválás nehézségeiről tartott rövid előadást. Fehér József a Széphalmon részben pályázaton nyert, részben megyei önkormányzati támogatásból megvalósított Magyar Nyelv Múzeumának jövőjéről beszélt a közönségnek.

# *Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél*

2007. december

A 2007 márciusában megkezdett építkezés lassan a végéhez ér, jelenleg a műszaki átadás folyamata zajlik. Az 1500 m<sup>2</sup> alapterületű múzeum interaktív kiállításai várhatóan 2008. tavaszán fogadhatják első látogatóikat. Marosi Ágnes a Herman Ottó Múzeumhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai munkákról, tapasztalatokról és tervekről számolt be. Végül Marozsán Zsolt a múzeumunkba 2005-ben és 2006-ban bekerült Menner László (1901-1994) építésmérnök hagyatékának feldolgozását ismertette. Az említett miskolci építész nevéhez fűződik többek között a tapolcai Sziklakápolna tervezése, a volt Grand Hotel bérlakássá alakítása, a jelenleg is működő Bartók Béla Művelődési Ház megtervezése és kivitelezése, valamint a Minorita templom helyreállításának tervei is.

(Gál-Mlakár Viktor)

---

## **AKTUÁLIS PÁLYÁZATOK**

### **UNESCO-EMBLÉMAPÁLYÁZAT SZELLEMI ÖRÖKSÉG TÉMAKÖRBE**

Grafikus embléma készítésére hirdetett nyílt pályázatot az UNESCO; az alkotásoknak a Szellemi kulturális örökség védelméről szóló Egyezményt kell szimbolizálniuk. (KulturPont)

Nemzetközi pályázatot írt ki az UNESCO a Szellemi kulturális örökség védelméről szóló Egyezményt megjelenítő grafikus embléma készítésére. A verseny mindenki számára nyitott. A szervezők olyan emblématerveket várnak professzionális és amatőr grafikusoktól, művészekről és a szellemi kulturális örökség területén dolgozóktól a világ minden részéről, amely hűn tükrözi az Egyezmény célját és szellemiségét.

A felhívás szellemében a szellemi kulturális örökség - vagy éli örökség - kulturális örökségünk egyik főhordozója, megőrzése garancia a kreativitás folytatására. Ezen örökség védelmére született Egyezmény - amelynek Magyarország is részes állama - olyan éli kifejezésekre összpontosít, melyek fontosak a közösségek identitása és fennmaradása szempontjából. A szellemi kulturális örökség a szájhagyományokban, a tradicionális táncokban, zenében, színjátásban ölt testet, a hagyományos természetismeretektől a hagyományos fesztiváleseményeken, társadalmi tradíciókon át egészen akár az iparművészeti ismeretekig.

Az UNESCO Egyezmény biztosítja a szellemi kulturális örökség tiszteletben tartását, növeli elismertségét és megbecsülését a köztudatban, jelentőségét hangsúlyozza. Támogatja az éli örökség kifejezéseinek újrafelfedezését, valamint szerepének növelését azon közösségek és csoportok körében, melyeket érint.

A jelentkezéseket elsősorban e-mailen, angol és/vagy francia nyelven legkésőbb 2008. február 15-én 17 óráig várják.

Bővebb információ:

UNESCO;

E: [ICH-emblem@unesco.org](mailto:ICH-emblem@unesco.org)

I: [www.unesco.org/culture/ich/en/emblem](http://www.unesco.org/culture/ich/en/emblem)

(Forrás: KulturPont)

# *Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél*

*2007. december*

## **„AZ ÉV MÚZEUMA” PÁLYÁZAT**

A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület, az ICOM Magyar Nemzeti Bizottsága, az OKM Múzeumi Osztálya és a Magyar Nemzeti Múzeum az NKA múzeumi szakmai kollégiumának támogatásával a 2007. évre meghirdeti „Az év múzeuma” pályázatot.

### **A díj célja:**

„Az év múzeuma” díjat és kitünteteti címet elnyert intézménynek szakmai rangot adni munkájához, elismerve annak minőségét, és országos nyilvánosságot biztosítani számára. A kiírók olyan intézményeket kívánnak elismerésben részesíteni, melyek kitűnnek a kiállítások témaválasztásának újszerűségével, az eredeti megoldások alkalmazásával és megfelelnek a kulturális javak minél szélesebb körű hozzáférhetősége elvének és a látogatóbarát szemléletnek.

„Az év múzeuma” címre pályázhat minden működési engedéllyel rendelkező múzeum, muzeális intézmény. A cím és a vele járó díj két kategóriában adható:

- országos múzeumok és megyei múzeumi szervezetek,
- megyei múzeumi szervezetek tagmúzeumai, települési önkormányzati és egyéb fenntartású (egyházi, alapítványi, üzemi stb.) múzeumok, muzeális intézmények.

Nem pályázhatnak az utóbbi három évben (2005-2007) fődíjat nyert intézmények.

Az elbírálás alapja a múzeum, muzeális intézmény valamely területen való kiemelkedő teljesítménye az előző évi munkájának komplex megítélése mellett, valamint kitekintéssel a korábbi évek (maximum öt év)eredményeire, szakmai koncepciók (átfogó múzeumi stratégia, szerzeményezési, állományvédelmi, kiállítási, múzeumpedagógiai és PR-tervek) minőségére, megvalósulására.

Fontos elbírálási szempont a költséghatékonyság, az adottságok, lehetőségek legjobb felhasználása, a múzeum, muzeális intézmény profiljából adódó kutatómunka társadalmi hasznosulása.

A pályázat megítéléséhez szükségesek a költségvetés legfontosabb adatai: éves költségvetés személyi, dologi bontásban, átvett pénzek, szakmai keret, saját bevétel szakmai tevékenységből (belépőjegy, szakmai rendezvények, kiadványok bevétele) illetve termék bérbeadásából származó bevétel. A kiadási oldalról fontos adatok: marketing kiadások, turistabarát szolgáltatások, beruházások, látogatóbarát fejlesztések, PR munka ráfordításai. A megítélésnél nem ezen összegek nagysága, hanem egymáshoz viszonyított arányuk a döntő!

### **A pályázat beadása:**

A pályázati kiírás és adatlap letölthető a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület honlapjáról ([www.pulszky.hu](http://www.pulszky.hu)), kivételes esetben telefonon vagy postán kérhető a PT-MME titkárságától (06-1-473-2423). A pályázónak a fentiek alapján össze kell foglalnia az intézmény tevékenységét nyomtatott és elektronikus formában, minimum 6, maximum 12 oldal terjedelemben (12-es betöméret, 1,5 sortáv mellékletek nélkül; mellékletekkel együtt maximum 20 oldal), amit a kitöltött adatlappal együtt küld be az alábbi címre: Dr. Deme Péter, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, 1535 Budapest, Pf. 721., vagy munkanapokon 9 és 16 óra között személyesen beadja a KÖH Budapest I. Szentháromság tér 6., magasszint 41. sz. irodában.

### **Figyelem!**

Amennyiben lehetséges, a pályázatokat és az adatlapot Word dokumentumként csatolva e-mail útján is kérjük benyújtani a következő E-mail címre: [info@pulszky.hu](mailto:info@pulszky.hu)

### **Beadási határidő: 2008. január 31.**

Az eredményhirdetésre a 2008. évi Múzeumi Majális megnyitóján kerül sor

# Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél

2007. december

## Pályázati Felhívás az Irodalmi Rádió 2007. évi hangzó és nyomtatott kiadványsorozataiban, rádióműsoraiban, felolvasóestjein, netköteteiben való megjelenésre

A pályázatok címe, témája, beérkezési határideje:

Cím	Téma	Forma	Beérkezési határidő
Álom és valóság	az álomról, álmodásról, éjszakáról, ébredésről, vágyakról és valóságról szóló versek	vers	2007. december 30.

**A pályázatok célja:** Kortárs amatőr és hivatásos költők részére publikálási, bemutatkozási lehetőség, műveik hangzó anyaggá való feldolgozása, audio CD és nyomtatott formátumú kiadása, a hazai irodalom színesítése, gazdagítása, az irodalmi élet megmozgatása.

**A pályázat teljes anyaga megtalálható, valamint információ kérhető:**

20/544-0372

[irodalmiradio@caracom.hu](mailto:irodalmiradio@caracom.hu)

[www.irodalmiradio.hu](http://www.irodalmiradio.hu)

---

## IMPRESSZUM

Észak-magyarországi kulturális és műemléki hírlevél.

A Herman Ottó Tudományos Egyesület és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Miskolci Irodájának értesítője. Megjelenik havonta, csak digitális formában.

Szerkesztők: Hajdú Ildikó ([hil.di@freemail.hu](mailto:hil.di@freemail.hu)) és Paszternák István ([istvan.paszternak@koh.hu](mailto:istvan.paszternak@koh.hu))

Postacímünk 3530 Miskolc, Rákóczi utca 11. Tel./fax: +36 46 508-927 (KÖH).

A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a Hírlevélben megjelenített valamennyi véleménnyel, nézettel. A Hírlevél változatlan formában szabadon sokszorosítható, továbbküldhető. Képeink, szövegeink felhasználása a forrás megjelölésével lehetséges. (Forrás nélkül megjelent képeink az Internetről származnak.)

Hírlevelünk korábbi számai letölthetőek a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal honlapjáról a <http://www.koh.hu/index.php? mp=nyitolap& amp=MSKHIREL> címen. A Hírlevél ingyenes, megrendelni, vagy a megrendelést lemondani egy, a szerkesztőknek küldött e-maillal lehet. A megrendelők e-mail címeit a Szerkesztőség semmilyen formában nem használja fel és nem adja tovább. Híreink részben a Kultur Pont aktuális hírleveléből származnak. Látogassa meg partnerünk honlapját a [www.kulturpont.hu](http://www.kulturpont.hu) címen!